

Nr 402

Av herr Nelander m. fl., om visst statsanslag till en folkrörelseaktion mot olaglig överlåtelse och anskaffning av rusdrycker, m. m.

(Lika lydande med motion nr 330 i Första kammaren)

Genom ett flertal utredningar och den intensiva debatten kring de s. k. ungdomsproblemen torde ansvariga kretsar och även stora grupper bland allmänheten vara tämligen väl förtrogna med åtminstone den allmänna arten och omfattningen av dessa problem. De erfordrar därför ingen närmare redogörelse i detta sammanhang. Situationen i ungdomsvärlden måste bedömas som särskilt allvarlig därför att åsyftade problem under en längre tid visat en nästan oavbruten tendens att öka och på grund av att de växande ungdomskullarna sannolikt också kommer att fortsätta att öka. Detta gäller såväl ungdomskriminaliteten som ungdomsfylleriet. Utvecklingen ter sig än mer alarmerande, då man kan konstatera att avvikelserna från vad som kan betecknas som normalt beteende uppträder i allt yngre åldrar.

Den utveckling, som till sin karaktär här endast i korthet antytts, försiggår utan pauser och tillåter därför enligt vår mening icke något uppehåll i uppmärksamhet och aktivitet från samhällets sida för att komma till rätta med dessa problem. Intresset och samhällsåtgärderna bör på grund av de stora värden som står på spel i stället öka i styrka och omfattning. De motåtgärder av direkt eller indirekt positivt fostrande art, som påbörjats och visat sig framgångsrika under senare delen av 1950-talet, måste därför ytterligare utbyggas utan att man avvaktar resultatet av pågående utredning rörande viss del av den statliga ungdomsvårdspolitiken. På grund härav beklagar vi att det konkreta förslag till förbättrad ungdomsledarutbildning, som skolöverstyrelsens planeringskommitté för de stora årskullarna framlagt i ett tryckt betänkande i april 1959, icke efter vederbörlig överarbetning hittills föranlett positivt beslut av statsmakterna.

Vår uppfattning om angelägenheten av att ansträngningarna för att giva ökat *skydd* åt och skapa större resurser för *fostran* av ungdomen utan uppehåll intensifieras synes — av vissa förslag till ökade anslag till stöd åt ungdomsfostrande verksamhet under åttonde huvudtiteln att döma —

visserligen delas av Kungl. Maj:t. Vi finner det dock nödvändigt att medel utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit i årets statsverksproposition ansås till ungdomsvårdande ändamål.

Vad först behovet av ökat skydd beträffar är uppenbarligen olaglig överlåtelse av alkoholdrycker till ungdom — genom försäljning eller enbart tillhandagående — ett alltmer elakartat problem särskilt i storstäderna. Polismän i olika grader som vi samtalat med anser det vara ytterst angeläget för att motverka ungdomskriminaliteten och andra former av ungdoms-asocialitet att statsmakterna snarast genom särskilda åtgärder söker råda bot på detta problem. Rörande förslag till vissa lagstiftningsåtgärder med detta syfte får vi hänvisa till särskild motion, som även innehåller förslag till åtgärder mot narkotikamissbruket och som väckes samtidigt med denna motion. Olaga överlåtelse av rusdrycker är emellertid även en fråga om en bättre efterlevnad av gällande bestämmelser för att hindra ungdom att åtkomma alkoholdrycker. Det föreligger uppenbarligen ett stort behov av en kraftig mobilisering av den allmänna opinionen mot lagstridig överlåtelse av alkoholdrycker. Speciellt gäller detta dylik överlåtelse till ungdom och alkoholmissbrukare. Att göra sig skyldig till sådan lagöverträdelse kan icke nog brännmärkas i en tid då svårigheterna att komma till rätta med missanpassad ungdom och alkoholmissbrukare växer i styrka. Genom effektiv upplysning till den breda allmänheten angående de uppenbara skador i skilda hänseenden olovlig överlåtelse av alkoholdrycker medför borde det vara möjligt att till skydd åt ungdomen skapa bättre respekt för rusdrycksförsäljningsförordningens försäljningsreglerande bestämmelser. Den till kontrollstyrelsen knutna samarbetsnämnden i alkoholfrågan som bildades i mars 1957 är av samma uppfattning. Denna nämnds uppgift är att genom information och gemensam diskussion söka få en samlad bild av alkoholförhållandenas utveckling och att planera eventuellt erforderliga undersökningar och åtgärder avseende alkoholproblemet i samhället. Representerade i nämnden är kontrollstyrelsen, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, medicinalstyrelsen, Institutionen för teoretisk alkoholforskning, Centralförbundet för nykterhetsundervisning, Nya systemaktiebolaget, Svenska nykterhetsvårdsförbundet, Sveriges nykterhetsvänners landsförbund, Svenska nykterhetsfrämjandet, Landsorganisationen i Sverige och Riksidrottsförbundet. Sedan nykterhetsrörelsens centrala samarbetsorgan upptagit frågan om en stor folkrörelseaktion mot olaglig försäljning och anskaffning av rusdrycker särskilt till ungdom och vidtagit vissa förberedande åtgärder för att få till stånd en sådan aktion, har samarbetsnämnden i alkoholfrågan vid sammanträde den 31 maj 1960 beslutat sammankalla representanter för folkrörelser och större riksorganisationer för överläggning rörande en aktion av antytt slag. Då denna aktion bedömdes som brådskande, utarbetade nämndens arbetsutskott en plan för aktionens genomförande och uppgjorde därjämte en preliminär kostnadskalkyl, enligt vilken kostnaderna

totalt belöpte sig till 150 000 kr. Sedan det visat sig omöjligt att snabbt anskaffa det erforderliga beloppet och då det förra året tillsatta statens ungdomsråd planerade en mera allmänt upplagd upplysnings- och propagandaverksamhet på ungdomsområdet, har det beslutade sammanträdet ställts på framtiden och underhandskontakt upptagits mellan ungdomsrådet och samarbetsnämnden rörande eventuell samordning av en aktion av ovan angiven art och den av ungdomsrådet tilltänkta upplysnings- och propagandaverksamheten, vilken f. n. enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande är föremål för särskild utredning. Förslag i ämnet väntas bli förelagt årets riksdag.

Enligt vår mening skulle en samordning av de båda nu berörda kampanjerna leda till att den växande trafiken med överlåtelse av rusdrycker till ungdom icke ägnades den speciella uppmärksamhet denna trafik på grund av dess ytterligt skadliga verkningar förtjänar. En av statsmedel bekostad *särskild* aktion mot den upprörande överlåtelse-trafiken, insatt snarast möjligt vid tidpunkt som anses lämplig och anordnad av de breda folkrörelserna under medverkan av samarbetsnämnden i alkoholfrågan i enlighet med dess planer, bör enligt vår uppfattning genomföras. Enligt vad vi under hand erfarit delas denna uppfattning av flera ledamöter av samarbetsnämndens arbetsutskott.

Vad särskilt polisens insatser för att hindra ungdomen från att begå brott angår vill vi betona vikten av en snar och kraftig effektivisering av polisverksamheten, ett av de viktigaste medlen att förstärka såväl brottsprevention som brottsbeivrande verksamhet i stort och därmed även dessa polisens centrala insatser vad avser ungdomen och dess skyddande mot de alltmer påträngande frestelsemiljöerna i de växande tätorterna. Vi skall icke här närmare ingå på detta spörsmål utan endast rikta uppmärksamheten på tecken, som tyder på att man på vissa håll inom kommunala myndigheter med hänvisning till polisens eventuella förstärkning synes benägen att visa återhållsamhet vid bedömningen av även uppenbart nödvändiga anspråk på anslag för att utöka och förbättra sådan verksamhet. Enligt vår mening är en dylik inställning i nuvarande kritiska läge betänklig. Polisens förstärkning kan självfallet icke genomföras utan att en rimlig uppgörelse rörande de ekonomiska villkoren kan träffas mellan staten och kommunerna. Det måste anses förkastligt att låta blivande förhandlingar härom verka återhållande på det kommunala handlandet i frågor rörande polisverksamhetens aktuella behov och effektivisering. Särskilt gäller detta i de större städerna. Vi får därför föreslå, att riksdagen hemställer att Kungl. Maj:t ville i form av ett uttalande understryka vikten av att kommunerna i dagens bekymmersamma läge vidtager de åtgärder till förstärkning och effektivisering av polisens verksamhet som anses behövliga, utan hänsynstagande till ett eventuellt framtida förstärkning av denna verksamhet.

Vad slutligen fostran av ungdomen beträffar vill vi gärna uttala vår uppskattning av de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsförstärkningarna av-

seende stöd åt ungdomens föreningsliv. Vi anser emellertid skolöverstyrelsens äskande av 378 000 kr. till organisationernas specialledarutbildning så angeläget, att årets riksdag bör ställa detta belopp till förfogande. Överstyrelsen anför i anslutning till detta äskande att de ungdomar

— — — som tillhör de stora årskullarna från 1940-talet, för närvarande befinner sig i en ålder, då markanta specialintressen utvecklas. Överstyrelsen finner det ytterst angeläget, att ungdomsorganisationerna nu genom att bidra lämna till deras specialinriktade ledarutbildning beredes möjlighet att intensifiera sin vidareutbildning. Härigenom skulle ungdomsarbetets kvalitet ytterligare effektivt främjas.

Vi ber att i övrigt få hänvisa till skolöverstyrelsens förslag och motivering för det begärda anslaget och erinrar om att statens ungdomsråd tillstyrkt detta förslag. Enligt vår mening avser detta anslag ett så angeläget ändamål, att resultatet av folkbildningsutredningens arbete icke kan avvaktas. Helt allmänt vill vi understryka den stora betydelsen av att 1954 års s. k. ungdomsvårdsgiv — ett starkt positivt grepp i ungdomsvårdspolitiken, vilket glädjande nog skapat påtaglig stimulans åt det fostrande idéburna ungdomsarbetet — under skolöverstyrelsens ledning målmedvetet och med ökad kraft fullföljes genom starkt förbättrade anslag särskilt till ungdomsledarutbildning och instruktörsverksamhet. Vi förutsätter att — bl. a. genom medverkan av statens ungdomsråd — förslag till ytterligare utbyggnad av det statliga stödet till det frivilliga ungdomsarbetet i huvudsaklig överensstämmelse med de år 1954 antagna riktlinjerna härför kommer att föreläggas nästa års riksdag. Samtidigt vill vi betona hur viktigt det är att olämplig konkurrens mellan idéburet ungdomsarbete och idémässigt mera neutralt hobbyarbete i fritidsgrupper motverkas genom kontinuerligt samråd och samarbete på lokalplanet mellan ledare för olika former av frivillig ungdomsverksamhet. Det är av största vikt att berörda organisationer och statliga och kommunala myndigheter med ungdomens bästa för ögonen söker fördjupa förståelsen för ungdomsproblemets komplicerade natur och vidga den samverkan som är nödvändig för ett gott resultat av de samhällliga åtgärderna.

Med stöd av vad sålunda anförts får vi föreslå,

att riksdagen ville bevilja 150 000 kr. till en särskild folk rörelseaktion mot olaglig överlåtelse och anskaffning av rusdrycker i enlighet med ett av kontrollstyrelsens samarbetsnämnd i alkoholfrågan utarbetat förslag;

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om lämplig åtgärd, syftande till att kommunerna, utan att taga hänsyn till eventuellt framtida förstatligande av polisverksamheten, där så anses behövt vidtager omedelbara åtgärder för polismaktens förstärkande och effektivisering, samt

att riksdagen till förverkligande av skolöverstyrelsens förslag till ungdomsorganisationernas specialledarutbildning ville bevilja 378 000 kr. i enlighet med detta förslag.

Stockholm den 25 januari 1961

		<i>Eric Nelander</i>
<i>Daniel Wiklund</i> i Stockholm	<i>Evert Svensson</i> i Kungälv	<i>Märta Boman</i>
<i>Robert Johansson</i>	<i>Einar Rimmerfors</i>	<i>Ake Zetterberg</i>
<i>Stig F. Hansson</i> i Önnarp	<i>Sven Gustafson</i> i Göteborg	<i>David Svenungsson</i>
<i>N. Stenberg</i>	<i>Stina Gunne</i>	<i>Harry Carlsson</i>
<i>Thorvald Källstad</i>	<i>Carl Eric Hedin</i>	<i>Augustinus Keijer</i>
<i>Gustav Boija</i>	<i>Dag R. Edlund</i>	<i>Olof Johansson</i>
<i>Olof Hammar</i>	<i>Axel Gustafsson</i> i Borås	<i>Arne Magnusson</i> i Jönköping
<i>M. Berglund</i>	<i>Olaus Nyberg</i>	<i>Arvid Nilsson</i> i Lönsboda
<i>Yngve Hamrin</i>	<i>Erik Larsson</i> i Norderön	<i>Henning Carlsson</i> i Huskvarna
